

(σσ. 139—182) σελίδας αφιερωμένες υπό του Σ. Πάνου εις την λογικὴν τοῦ Cogito (σσ. 139—149), ὑπὸ G. Amprosetti εις τὴν αἰωνιότητα τοῦ Σωκρατικοῦ προτύπου: Giuseppe Amato Rojero (σσ. 150—154), ὑπὸ G. Barrois εις τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν (σσ. 155—156), ὑπὸ J. M. Gabaude εις τὸν Ἐπικουρείου πλουραλισμὸν τῆς ἐρμηνευτικῆς (σσ. 157—162), ὑπὸ G. Uscatescu εις τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη ἐντὸς τοῦ «συγχρόνου συστήματος γνώσεως» (σσ. 163—169), ὑπὸ K. Καβαροῦ εις τὸ αὐτεξούσιον, ἦθος καὶ εὐθύνην (σσ. 160—179) καὶ τέλος ὑπὸ E. Μουτσοπούλου εις τὰς αἰσθητικὰς κατηγορίας τῆς ἰσπανικῆς καλλιτεχνικῆς σχολῆς (σσ. 180—182).

Εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου παρατίθενται ἀξιόλογοι βιβλιοκρισίαι, χρονικὰ καὶ περιλήψεις τῶν περιεχομένων ἐργασιῶν. Ἡ «Διοτίμα» ἔχει καταστή πλέον ἕνα σπουδαῖον φιλοσοφικὸν ὄργανον διεθνοῦς κύρους καὶ ἡ ἔκδοσίς της ἀναμένεται κάθε φοράν μὲ ἀυξανόμενον ἐνδιαφέρον ἀπὸ τοὺς ἀσχολουμένους κυρίως μὲ τὸν φιλοσοφικὸν στοχασμὸν.

Γ. ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΤΟΣ

*
* *

C. E. HAJISTEPHANOU, *The Use of ΦΥΣΙΣ and Its Cognates in Greek Tragedy with Special Reference to Character Drawing*, Nicosia 1975, σσ. 163.

Ἡ ἀνωτέρω ἐργασία ἀποτελεῖ διδακτορικὴν διατριβὴν τοῦ κ. Χατζηστεφάνου, ὑποβληθεῖσαν εἰς τὸ Παν/μιον τοῦ Λονδίνου τὸ 1975. Ὁ βασικὸς σκοπὸς αὐτῆς συνίσταται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς χρήσεως τῆς λέξεως «φύσις» καὶ τῶν συνωνύμων αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν τραγωδίαν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων τῶν ἡρώων. Τὰ διάφορα χωρία ἔνθα ἀπαντᾷ ἡ λέξις «φύσις» ἢ τι τῶν συνωνύμων αὐτῆς παρατίθενται καὶ συζητοῦνται διεξοδικῶς εἰς ἀντίστοιχα κεφάλαια κατὰ ποιητὴν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἀκολουθεῖ σχετικὸν συμπέρασμα.

Τὸ κεφάλαιον περὶ Αἰσχύλου (σσ. 1—8) ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ «πατὴρ τῆς τραγωγίας» χρησιμοποιοῖ τὰς λέξεις: φύσις, φύομαι κλπ. ὄχι τόσο συχνὰ καὶ ὅτι ἡ σημασία των διὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ χαρακτήρος περιορίζεται ὑπὸ τῆς ἐννοίας μὲ τὴν ὁποίαν αὗται χρησιμοποιοῦνται, ὡς ἐπίσης καὶ ὑπὸ τῶν συμφραζομένων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀπαντοῦν. Εἰς τὸν Σοφοκλέα ὁμοίως (σσ. 9—54) διακρίνει κανεὶς μίαν συνειδητὴν προσπάθειαν ἐκ μέρους τοῦ τραγωδιογράφου πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν ἐρημένων λέξεων διὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ χαρακτήρος ἡρώος τινος εἴτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων, εἴτε δυνάμει γενικῶν χαρακτηριστικῶν, εἴτε διὰ τῆς ἀπονομῆς εἰς αὐτὸν ἰδιαιτέρων γνωρισμάτων. Οὕτω τὸ κύριον ἐνδιαφέρον τοῦ Σοφοκλέους συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀπεικονίσῃ τὸν χαρακτήρα προσώπων εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ φύσεως, ὡς ἐπίσης καὶ ἡρώων διακρινόμενων ἀντιθέτως δι' αὐθάδη ἔπαρσιν (ὑβρίν), οἵτινες ἔχουν ὀλέθριον τέλος. Τέλος εἰς τὸ περὶ Εὐριπίδου κεφάλαιον (σσ. 55—130) βλέπει κανεὶς ὅτι ὁ τραγωδιογράφος οὗτος ἐνδιαφέρεται κατ' ἐξοχὴν διὰ χαρακτήρα ἡρώων, ὧν τὸ βασικὸν στοιχεῖον τὸ προσδίδον εἰς αὐτοὺς τὸ κύριον γνώρισμα τῆς προσωπικότητός των, δὲν σχετίζεται μὲ τὴν εὐγένειαν τῆς καταγωγῆς ἢ τοῦ ἥθους. Ὁ Εὐριπίδης παρουσιάζει χαρακτήρα εἰς τὰς τραγωδίας του μὲ σκοπὸν μᾶλλον νὰ διασαφηνίσῃ φιλοσοφικὰ τινα ἐρωτήματα καὶ βαθυτέρας ἐνδοκοπήσεις, ἐφ' ὧν οὗτος ἔχει σοβαρῶς προβληματισθῆ.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν χαρακτηρολογίαν τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τραγωδίας ἐν ἀναφορᾷ μὲ τὴν χρῆσιν τῆς λέξεως «φύσις» καὶ τῶν συνωνύμων τῆς θὰ εὔρουσι ἓνα πολύτιμον ὄδηγόν εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Χατζηστεφάνου, ἥτις εἶναι κατηρτισμένη ἐπὶ τῇ βάσει ὄλων τῶν ἀπαιτήσεων τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης. ὀδεύουσα παραγωγικῶς εἰς κάθε κεφάλαιον καὶ ἀξιολογοῦσα εὐστόχως τὰ συναγόμενα συμπεράσματα.

Γ. ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΤΟΣ

* * *

PINDARUS. Pars II. Fragmenta. Indices, post B. Snell edidit **H. Maehler**, Leipzig (Teubner) 1975, σσ. V – VIII + 219, τιμὴ EVP 19,50 Mark.

Ὁ γερμανὸς φιλόλογος *H. Maehler* μετὰ τοῦ συμπατριώτου του καὶ διαπρεποῦς ἑλληνοστοῦ *B. Snell* ἐπικνεζέδωκεν ἤδη τὰ Ἑπινίκια, ἥτοι τοὺς Ὀλυμπιονίκας. Πυθιονίκας, Νεμεονίκας καὶ Ἰσθμιονίκας εἰς τὴν σειρὰν τῆς Bibliotheca Teubneriana¹.

Τὸ ἐν τίτλῳ βιβλίον ἀποτελεῖ τὸ Β' Μέρος τῆς μνημονευθείσης ἐκδόσεως περιλαμβάνον τὰ ἀποσπάσματα καὶ πίνακες λέξεων καὶ χωρίων συγγραφέων, κατανέμεται δὲ ὡς ἐξῆς: Praefatio σσ. V – VII. Papyrorum lectiones σσ. VIII. Fragmenta σσ. 1–161. Metrorum conspectus a *B. Snell* conscriptus σσ. 162–174. Index nominum priorum Pindari σσ. 175–191. Index verborum σσ. 192–195. Index fontium σσ. 196–213. Addenda et corrigenda σσ. 214–219.

Ὁ *Maehler* ἐμπλουτίζει τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν διὰ τριῶν νέων ἀποσπασμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο ὁ ἴδιος ἀνεῦρεν εἰς τὸν POxy. 1792, τὸ δὲ τρίτον ἤδη ἔχει δημοσιεύσει ὁ *E. Lobel* ἐκ τοῦ POxy. 2622.

Ὁ πίναξ τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ Πινδάρου μετὰ τινων προσθηκῶν καὶ τροποποιήσεων κατηρτίσθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπὸ τοῦ *W. Christ* συνταχθέντος πίνακος².

Ὁ πίναξ λέξεων περιλαμβάνει μόνον τὰς λέξεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ Πινδαρικὸν Λεξικὸν τοῦ *Slater*³.

Ὅτως ὁ *Maehler* διὰ τοῦ βιβλίου τούτου συμπληρώνει τὸ Α' Μέρος τὸ ἀφορῶν εἰς τὸ κείμενον τοῦ Πινδάρου καὶ διευκολύνει ἄριστα πάντας τοὺς καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀσχολούμενους περὶ τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Δ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Μόνιμος Ἐπικουρικὸς Καθηγητὴς

---

1. Pindari carmina cum fragmentis, Pars I. Epinicia, post *B. Snell* edidit *H. Maehler*, Leipzig 1971.

2. Pindari carmina cum deperditorum fragmentis selectis, rec. *W. Christ*, Lipsiae (Teubner) 1904, σσ. 331–351.

3. *W. J. Slater*, Lexicon to Pindar, Berlin 1969.